RUCH PRAWNICZY, EKONOMICZNY I SOCJOLOGICZNY
Rok XLV — zeszyt 4 — 1983

MARIAN BRZEZIŃSKI, TADEUSZ KOWALSKI

EKSPORT EWG DO POLSKI W LATACH 1968-1980 UWARUNKOWANIA KONIUNKTURALNE *

Przedmiotem opracowania jest problematyka kształtowania się eksportu w cyklu koniunkturalnym. W niniejszym opracowaniu zaprezentowano model opisujący fluktuacje na tle zmian aktywności gospodarczej ekspartera.

Założenia modelowe dostosowano do specyfiki obrotów handlowych Wschód — Zachód. Dokonano weryfikacji statystycznej modelu, analizując kształtowanie się eksportu Europejskiej Wspólnoty Gospodarczej do Polski. Przeprowadzona analiza dotyczy zmian dynamiki strumieni eksportu EWG do Polski w aspekcie krótkookresowych zmian koniunkturalnych EWG w latach 1968-1980. W artykule starano się udzielić odpowiedzi na następujące pytania: w i jakim stopniu dynamika wolumenu eksportu EWG do Polski znajduje się pod wpływem wahań koniunktury gospodarczej EWG oraz czy koniunkturalny charakter tego eksportu (czyli importu Polski) wywiera negatywny wpływ na kształtowanie się bieżącej produkcji i dynamiki wzrostu w Polsce. Pominięto tutaj oddziaływanie czynników wewnętrznych (w układzie gospodarki Polski) powodujących powstawanie zjawiska cyklicznego rozwoju. Omawiane poniżej zależności traktowane są jako czynnik wzmacniający lub osłabiający wahania wewnętrzne.

Przy ustalaniu zależności przyjęto następujące założenia:

— handel zagraniczny, a szczególnie eksport może stanowić narzędzie polityki stabilizacji koniunktury w krajach EWG;

— podstawową część eksportu krajów EWG stanowią dobra o wysokim stopniu intensywności technologicznej (dobra grupy towarowej SITC5-8);

—- gospodarka Polski cechuje się występowaniem bariery bilansu płatniczego przy mniejszym od je|dności stojpniu pokrycia imiportu eksportem;

* Prezentowane opracowanie stanowi kontynuację wcześniejszycih badań autorów (zob. M. Brzeziński, T. Kowalski, *Koniunkturalny charakter dynamiki importu Polski i z EWG, a import cyklu koniunkturalnego,* Studia i przyczynki młodych pracowników nauki, AE Poznań 1981, s. 26 -42).

— mierniki koniunktury w krajach EWG stanowią wahania dynamiki produkcji przemysłowej;

— w krajach EWG istnieją doskonałe metody prognozowania koniunktury oraz doskonały stopień reagowania gospodarki na narzędzia polityki antycyklicznej pozwalający na elastyczne zmiany w działalności gospodarczej;

— dane o cyklu koniunkturalnym uważane są za dane egzogeniczne;

— rozpatrywane są jedynie przepływy rzeczowe oraz finansowe wyłącznie z nimi związane;

— cykle koniunkturalne głównych regionów świata kapitalistycznego mają synchroniczny przebieg.

Dodatkowym ustaleniem przyjętym w opracowaniu jest założenie, że układ gospodarek EWG cechuje się większą siłą przetargową na rynku światowym niż gospodarka Polski[1].

Jeżeli przyjąć, że popyt na dobra produkowane w krajach EWG składa się z wielkości popytu krajowego (P_k) i popytu zagranicy (P_z), to produkcja (P_r) jest funkcją obu tych popytów

$$P_r = f(P_k, P_z).$$

Spadek dynamiki popytu wewnętrznego (P_k) przy stałej wielkości popytu zagranicy (w tym również Polski) pociągnie za sobą spadek dynamiki produkcji (P_r). Jeżeli jednak partnerzy handlowi EWG spoza układu gospodarek krajów kapitalistycznych charakteryzują się przewagą popytu potencjalnego nad efektywnym na dobra nie produkowane przez własne gospodarki, to może zaistnieć możliwość stabilizowania zmian dynamiki produkcji przez stymulowanie wzrostu popytu zagranicy. Kształtowanie się omawianych wielkości może przedstawiać się jak na rycinie 1.

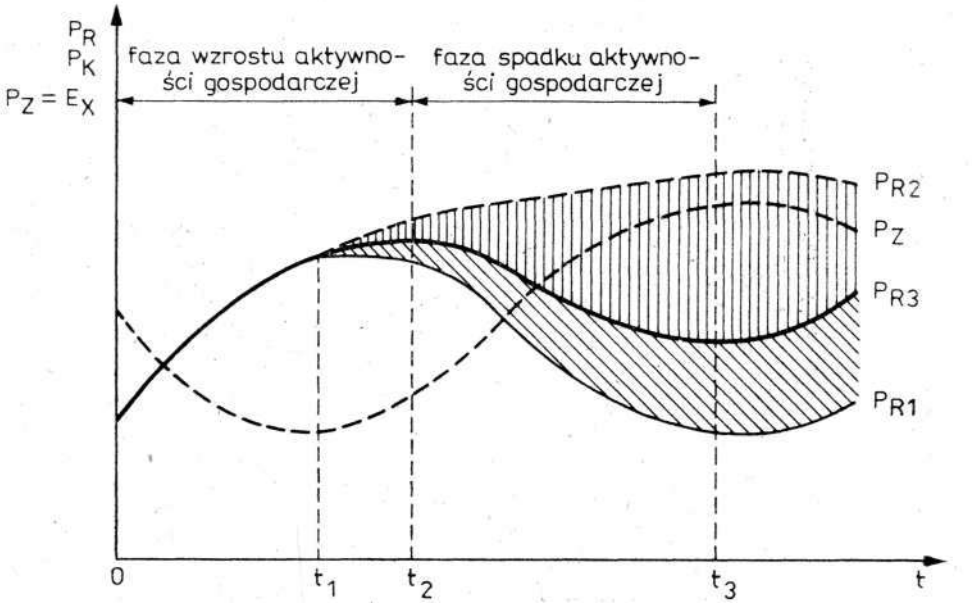
Stąd też obszar zakreskowany pomiędzy krzywymi P_{R2} i P_{R3} oznacza, realną stratę wynikającą z oddziaływania czynników zewnętrznych względem gospodarki krajów EWG[2]. Obszar zakreskowany pomiędzy krzywymi P_{R1} i P_{R2} oznacza z kolei realną korzyść wynikającą z dostosowywania się czynników zewnętrznych względem gospodarki krajów EWG.

Można więc stwierdzić, że stabilizacyjne oddziaływanie eksportu zależy obok elementów zawartych w założeniach wyjściowych m. in. od następujących warunków:

— moment wzrostowych zmian w dynamice eksportu winien wyprzedzać w czasie potencjalny moment załamania dynamiki produkcji (na wykresie odpowiada to punktom czasowym t_1 i t_2 fazy wzrostu aktyw-

[1] Wynika to z ukształtowanej historycznie struktury handlu zagranicznego obu rozpatrywanych układów oraz stopni ich rozwoju gospodarczego.

[2] Obszar ten będzie mniejszy, im większy jest udział w eksporcie ogółem EWG eksportu na rynek kraju, w przypadku którego zwiększenie dynamiki eksportu jest możliwe.

Ryc. **1.** Eksport w cyklu koniunkturalnym

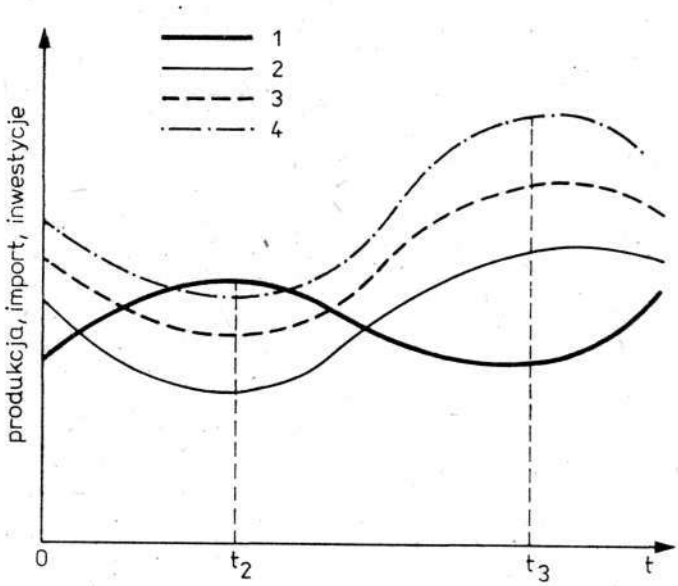
ności gospodarczej 0 — t_2) w tym czasie, .uzyskany dzięki możliwosciom prognozowania koniunktury, winny wzmóc ,się działania w zakresie promocji eksportu (w badanym przypadku może to być np. względne obniżenie kosztów kredytów EXIM);

— import z gospodarek „stabilizatorów" winien w miarę możliwości zachować dotychczasową tendencję, gdyż powstająca w przeciwnym .wypadku luka bilansu handlowego mogłaby spowodować działania w kierunku administracyjnego ograniczania importu z EWG.

Przy zachowaniu (przynajmniej tych warunków w okresie spadku aktywności gospodarczej (t_2 — t_3) możliwe jest zwiększenie przyrostów eksportu (patrz krzywa P_2).

Na powyższym rysunku wyróżniono trzy warianty krzywej produkcji (P_R). Dla uproszczenia przyjęto dodatkowo, iż tradycyjnie stosowane narzędzia polityki stabilizacji koniunktury nie zmieniają się co do siły i kierunku oddziaływania. Pierwszy wariant krzywej produkcji (P_{R1}) odpowiada sytuacji, w której nie ma możliwości ulokowania części zwolnionej z rynku zewnętrznego podaży (spada wielkość P_K) na rynkach partnerów gospodarczych (czyli kiedy Pz=eksport —constans). Drugi wariant krzywej produkcji (P_{R2}) odpowiada-sytuacji, w której $-\Delta P_K = \Delta P_Z$, czyli zakłada się w tym przypadku doskonałe stabilizowanie koniunktury przez eksport EWG. Trzeci wreszcie wariant krzywej produkcji (PR_3) odpowiada sytuacji najbardziej realistycznej, tj. takiej, w której $|-\Delta P_K| > |\Delta P_Z|$. Wariant ten wynika m. in. z następujących przesłanek:

— zgodnie z założeniem o synchronicznym przebiegu cykli koniun-

Ryc. 2. Import cyklu koniunkturalnego
1 _ produkcja przemysłowa EWG, 2 — import Polski z EWG, 3 — produkcja przemysłowa Polski, 4 — inwestycje Polski

kturalnych spada dynamika eksportu EWG do pozostałych regionów świata kapitalistycznego;

— istnieje bariera popytu zagranicznego innych regionów, tj. krajów socjalistycznych (w tym również Polski).

Takie ukształtowanie badanych wielkości przejawia się w uruchomieniu transmisji wahań koniunkturalnych, tzn. wahań dynamiki eksportu będących skutkiem zmian dynamiki produkcji krajów EWG, czyli inaczej skutkiem impulsów koniunkturalnych powstających w układzie gospodarczym EWG.

Powstanie mechanizmu transmisji wahań koniunkturalnych w obrotach EWG-Polska może doprowadzić do importu cyklu przez gospodarkę polską (patrz ryc. 2).

Przebieg krzywych na powyższym rysunku (przedstawia zależności w znacznej mierze uproszczone, gdyż nie uwzględniono na nim koniecznych odroczeń czasowych. Importowanie wahań koniunkturalnych cechuje się bowiem dwoma zjawiskami, których złożenie w czasie (powoduje znaczne trudności badawcze (szczególnie w zakresie analizy empirycznej), a mianowicie:

—> spadkowe zmiany dynamiki importu Polski z EWG następują w okresie wzrostu aktywności gospodarczej krajów EWG, co powoduje asymetryczność faz cyklu gospodarki emitującej impuls koniunkturalny i gospodarki odbierającej impuls koniunkturalny /(patrz ryc. 2, na której wzrostowym zmianom dynajmiki produkcji EWG w okresie 0 — t_2 odpowiadają spadkowe zmiany dynamiki produkcji i inwestycji Polski);

— skutek zmian dynamiki importu inwestycyjnego (stanowiącego najwyższy udział w imporcie Polski ogółem z EWG) pojawi się z odroczeniem czasowym odpowiadającym w przybliżeniu cyklowi inwestycyjnemu.

Możliwości wystąpienia omawianych dotąd zależności uwarunkowane są dodatkowo następującymi czynnikami:

— stopniem udziału importu Polski w ogólnym eksporcie EWG;

— stopniem udziału importu z EWG w imporcie Polski ogółem;

— stopniem związania importu z EWG z inwestycjami i produkcją przemysłową Polski;

— stopniem związania wzrostu zadłużenia ze zwiększeniem zdolności Polski do importowania.

Jako punkt wyjściowy statystycznej weryfikacji przedstawionego powyżej opisanego modelu przyjęto rok 1968, poprzedzający dynamiczny wzrost handlu EWG—Polska w latach siedemdziesiątych. Analizę zamyka rok 1980, ostatni, dla którego dysponowano w czasie opracowywania niniejszej analizy odpowiednimi danymi statystycznymi. Przeprowadzoną analizę, zarówno w przekrojach rocznych jak i w fazach cyklu, podzielić można na dwie podstawowe części. Pierwsza dotyczy ustalenia stopnia wrażliwości dynamiki eksportu EWG do Polski na wahania produkcji przemysłowej EWG. Tak więc zmiany dynamiki wolumenu eksportu ogółem i w wyodrębnionych według Międzynarodowej Wzorcowej Klasyfikacji Towarowej (Standard International Trade Classification) grupach towarowych były traktowane jako zmienne objaśniane, gdzie zmienną objaśniającą były zmiany dynamiki produkcji przemysłowej. Część druga ma na celu danie odpowiedzi na pytanie, w jakim stopniu koniunkturalne fluktuacje eksportu EWG do Polski (czyli importu Polski z EWG) wpływają na kształtowanie się wybranych wskaźników gospodarczych Polski. Tutaj z kolei zmiany dynamiki eksportu EWG traktowano jako zmienną objaśniającą[3].

Przyjęte do badań szeregi czasowe przeliczono na łańcuchowe indeksy dynamiki. Następnie poddano te szeregi analizie regresji przy zastosowaniu następujących funkcji: liniowej o postaci $y=a+bt$, wykładniczej ze zmienną stopą wzrostu o postaci $y=ae^{bt}$, wykładniczej ze zmienną stopą wzrostu o postaci $y=ae^{bt^2+ct}$. W większości szeregów czasowych najlepsze wyniki uzyskano przy zastosowaniu funkcji o zmiennej stopie wzrostu. Stąd w całym opracowaniu przyjęto dla wszystkich szeregów tę postać funkcji. Następnie korzystając z multiplikatywnego modelu dekompozycji szeregu czasowego obliczono relacje szeregów empirycz-

[3] Nie można jednak tutaj wykluczyć innego — stosowanego zresztą powszechnie — podejścia badawczego, w którym jako zmienne objaśniające podejmuje się kształtowanie się takich podstawowych agregatów gospodarczych Polski, jak dochód narodowy czy też inwestycje. Przebieg realnych procesów gospodarczych nie pozwala jednak wykluczyć występowania właśnie takich zależności jak te, przyjęte przez nas w tym opracowaniu.

Tabela **1**

Rachunek różnic pierwotnych i wtórnych procentowych odchyleń od linii trendu produkcji przemysłowej EWG oraz wolumenów eksportu EWG do Polski ogółem i w grupach towarowych w latach 1968 - 1980

Faza cyklu	Rok	Produkcja przemysłowa		Eksport ogółem		Żywność		Paliwa		Surowce		Chemikalia		Maszyny, urządzenia i sprzęt transportowy		Półfabrykaty i różne wyroby przemysłowe	
		Δx	$\Delta^2 x$	Δx	$\Delta^2 x$	Δx	$\Delta^2 x$	Δx	$\Delta^2 x$	Δx	$\Delta^2 x$	Δx	$\Delta^2 x$	Δx	$\Delta^2 x$	Δx	$\Delta^2 x$
Poprawa aktywności gospodarczej	1968	+ 5,7	–	−30,1	–	+ 87,4	–	+ 74,4	–	−34,6	–	− 3,5	–	−40,8	–	−19,1	–
	1969	+ 2,1	− 3,6	− 3,9	+26,2	−111,5	−198,9	− 57,3	−131,6	+34,6	+69,2	−22,3	−18,8	−23,3	+ 17,5	−16,0	+ 3,1
1968 - 1969		+ 7,6	–	−34,1	–	− 24,1	–	+ 17,1	–	0,0	–	−25,8	–	−64,1	–	−35,1	–
Pogorszenie aktywności gospodarczej	1970	− 4,2	− 6,3	+12,3	+16,2	+195,2	+306,7	+ 62,8	+120,1	− 1,2	−35,8	+27,7	+50,0	+18,2	+ 41,5	+27,7	+43,7
	1971	− 2,0	+ 2,2	+35,7	+23,4	−140,0	−335,2	− 62,3	−125,1	− 3,3	− 2,1	+11,3	−16,4	+47,5	+ 29,3	+17,2	−10,5
1970 - 1971		− 6,2	−14,0	+48,0	+62,0	+ 55,2	+ 79,3	+ 0,5	− 16,6	− 4,5	− 4,5	+39,0	+64,8	+65,7	+129,8	+44,9	+80,0
Poprawa aktywności gospodarczej	1972	+ 2,5	+ 4,5	−11,1	−46,8	+ 7,4	+147,4	+165,8	+228,1	+ 1,9	+ 5,2	−22,2	−33,5	+ 2,3	− 45,2	+15,2	− 2,0
	1973	+ 3,5	+ 1,0	−25,8	−14,7	− 42,9	− 50,3	−191,6	−357,4	+ 3,8	+ 1,9	+10,2	+32,4	−25,4	− 27,7	−18,7	−33,9
1972 - 1973		+ 6,0	+12,2	−36,9	−84,9	− 35,5	− 90,7	− 25,8	− 26,3	+ 5,7	+10,2	−12,0	−51,0	−23,1	− 88,8	− 3,5	−48,4
Pogorszenie aktywności gospodarczej	1974	− 6,0	− 9,5	− 0,9	+24,9	+ 4,2	+ 47,1	+ 18,7	+210,3	−12,6	−16,4	−16,3	−26,5	−11,4	+ 14,0	−33,2	−14,5
	1975	− 6,4	− 0,4	+23,2	+24,1	+ 31,1	+ 26,9	+ 58,5	+ 39,8	+16,0	+28,6	+44,1	+60,4	+27,9	+ 16,5	+19,9	+52,1
1974 - 1975		−12,4	−18,4	+22,7	+59,6	+ 35,3	+ 70,8	+ 77,2	+103,0	+ 3,4	− 2,3	+27,8	+39,8	+16,5	+ 39,6	−13,3	− 9,8
Poprawa aktywności gospodarczej	1976	+10,5	+16,9	−26,1	−49,3	+112,0	+ 80,5	+ 3,4	− 55,1	+ 3,5	−12,5	−37,9	−82,0	−31,8	− 59,7	−11,3	−30,2
	1977	+ 3,2	− 7,3	+15,1	+41,2	−167,9	−279,9	− 45,4	− 48,8	−27,3	−30,0	− 1,5	+36,6	+ 9,1	+ 40,9	+22,4	+33,7
1976 - 1978	1978	+ 1,4	− 1,8	+ 0,7	−14,4	+ 92,1	+260,0	+ 50,2	+ 95,6	+20,5	+47,8	+10,4	+11,9	+ 3,6	− 5,5	+29,2	+ 6,8
		+15,1	+27,5	−11,7	−34,4	+ 38,2	+ 0,9	− 8,3	− 0,3	+ 4,5	+ 1,1	−33,7	−60,5	−24,3	− 40,8	+ 9,3	+23,6
Pogorszenie aktywności gospodarczej	1979	− 2,3	− 0,5	+12,4	+11,8	− 88,1	−180,2	− 17,8	− 68,0	− 6,7	−27,2	− 0,6	−11,0	+76,3	+ 72,7	+ 0,9	−28,3
	1980*	− 5,0	− 2,7			+ 73,7	+161,8										
1979 - 1980		− 7,3	−22,4	+12,4	+23,4	+ 14,4	− 23,8	− 17,8	+ 9,5	− 6,7	−11,1	− 0,6	+33,1	+76,3	+100,6	+ 0,9	− 8,4

* Brak wskaźników na rok 1980 (wyjątek stanowi eksport żywności) wynika z zastosowania odpowiedniego przesunięcia czasowego.

Źródło: Obliczenia własne na podstawie: Monatsbulletin der Aussenhandelsstatistik, Sonderübersichten in früheren Heften Veröffentlicht, różne zeszyty, Sonderheft 1957-1978 oraz Volkswirchaftliche..., EUROSTAT, różne zeszyty.

nych do teoretycznych. W ten sposób wyeliminowano wpływ tendencji długookresowych. Wielkości obliczone w ten sposób stanowiły punkt wyjścia do dalszej, szczegółowej analizy i w przekrojach rocznych i w fazach cyklu. Podstawą tej analizy są różnice w punktach procentowych między wielkością odchylenia od trendu w danym roku i roku poprzednim (Δx), czyli różnice pierwotne. Obliczono także intensywności tych odchyleń ($\Delta^2 x$), czyli różnice wtórne. Kierunki zmian badanych wielkości przejawiają się odpowiednio w znakach „+" lub „—" przed odnośną liczbą. Zamieszczane w tabeli 1 wielkości charakterystyczne dla faz cyklu koniunkturalnego dotyczą różnicy między końcowym rokiem danej fazy a rokiem poprzedzającym jej początek[4].

W celu określenia charakteru i kierunków oddziaływania koniunktury gospodarczej BWG na kształtowanie się dynamiki eksportu EWG do Polski konieczne jest wyodrębnienie cykli koniunkturalnych tego ugrupowania integracyjnego.

Jako miernik aktywności gospodarczej EWG przyjęto zmiany łącznej produkcji przemysłowej krajów członkowskich. Na podstawie danych zawartych w tabeli 1 (oraz ryc. 3), w latach 1967-1980 można wyodrębnić następujące fazy cykli koniunkturalnych:

— faza poprawy aktywności gospodarczej lat 1968-1969, kiedy to tempo produkcji przemysłowej było wyższe od średniego tempa wzrostu dla całego okresu (3,9%);

— faza pogorszenia aktywności gospodarczej lat 1970-1971, kiedy to tempo produkcji przemysłowej kształtowało się poniżej średniorocznego tempa wzrostu obliczonego dla całego okresu (odpowiednio 1970 — 4,2% i 1972 — 2%);

— faza poprawy aktywności gospodarczej lat 1972 - 1973 — produkcja przemysłowa w tych latach rośnie szybciej niż średnioroczne tempo wzrostu w całym okresie (+6,0%);

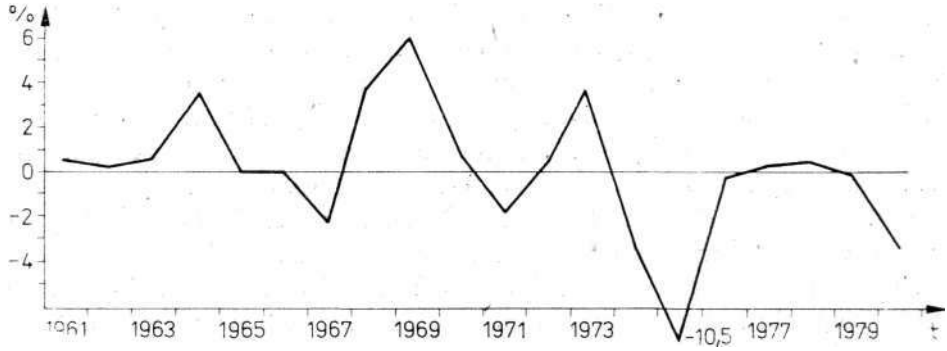
— faza pogorszenia aktywności gospodarczej lait 1974 - 1975, w okresie tym tempo wzrostu produkcji przemysłowej znacznie odbiega od wartości średniej w całym okresie i wynosi 12,4% (ujemny kierunek zmian procentowych odchyleń od linii trendu);

— faza poprawy aktywności gospodarczej lat 1976 - 1978, kiedy to produkcja przemysłowa krajów należących do EWG rośnie szybciej od jej średniorocznego tempa wzrostu (+15,1%);

— faza pogorszenia aktywności gospodarczej lat 1979 - 1980, kiedy to produkcja przemysłowa charakteryzuje się niższym tempem wzrostu niż wartość średnia w całym okresie i wynosi 7,3% (ujemny kierunek zmian procentowych odchyleń od linii trendu).

W całym analizowanym okresie 1967 - 1980 występują więc trzy cykle koniunkturalne krajów EWG:

[4] Por. A. Szeworski, *Wpływ zmian koniunkturalnych w krajach EWG na ich import z krajów RWPG,* Problemy Handlu Zagranicznego 1974, nr 5.

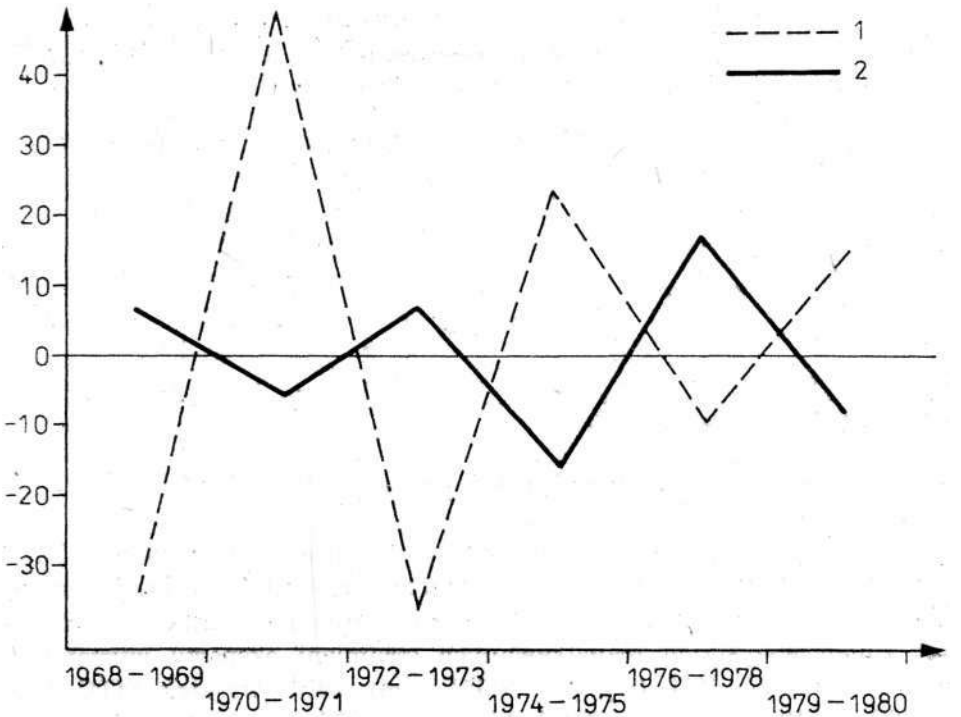
Ryc. 3. Dynamika produkcji przemysłowej EWG w latach 1961 - 1980
Źródło: Obliczenia własne na podstawie Volkswirtschaftliche Gesamtrechnungen Aggregate 1960 - 1975, EUROSTAT 1976 oraz Europaische Wirtschaft, Kurzfrigste Konjunkturtendenzen und Aussichten Kommission der Europaischen Gemeinschaften, Juli 1981, Nummer 3,

— cykl lat 1968 - 1971 (faza poprawy aktywności gospodarczej lat 1968 - 1969 i faza pogorszenia aktywności gospodarczej lat 1970 - 1971);
— cykl lat 1972 - 1975 (faza poprawy aktywności gospodarczej lat 1972 - 1978 i faza pogorszenia aktywności gospodarczej lat 1974 - 1975);
— cykl lat 1976 - 1980 (faza poprawy aktywności gospodarczej lat 1976 - 1978 i faza pogorszenia aktywności gospodarczej lat 1979 - 1980).

Wyodrębnione powyżej fazy cykli koniunkturalnych EWG dalej stanowić będą „tło" dla analizy kształtowania się dynamiki eksportu do Polski. Kształtowanie się zmian dynamiki wolumenu eksportu ogółem przedstawiono w tabeli 1.

Jak wynika z zamieszczonych danych, w przekrojach rocznych tylko w latach 1971 i 1978 nie odnotowano koniunkturalnej zależności eksportu od produkcji przemysłowej. I tak w 1969 r. spadkowi produkcji przemysłowej o 3,6 pkt $(\Delta^2 x)$ odpowiada wzrostowy kierunek dynamiki eksportu do Polski o znacznie silniejszej intensywności zmiany, bo wynoszącej 26,2 pkt. W roku 1970 również wystąpił spadek produkcji EWG wynoszący 6,3 pkt., któremu towarzyszył wzrost dynamiki eksportu do Polski wynoszący 16,2 pkt. W jednym roku, w którym nie odnotowano koniunkturalnego charakteru eksportu ogółem EWG, tj. w 1971, wzrostowej tendencji produkcji wynoszącej 2,2 pkt. odpowiadał również wzrostowy kierunek zmian dynamik eksportu o intensywności wynoszącej 23,4 pkt. Rok 1971 traktować można jako okres wyraźnych przemian, nie tylko ilościowych, ale także jakościowych w stosunkach Polski z rozwiniętymi krajami kapitalistycznymi, w tym także krajami należącymi do EWG. Stąd też inne czynniki niż koniunkturalne wpłynęły na ukształtowanie się eksportu. Jak już wspomniano, we wszystkich pozostałych latach eksport cechował się charakterem cyklicznym.

Również analiza kształtowania się eksportu w fazach cyklu (tab. 1 i ryc. 4) produkcji przemysłowej EWG daje podstawy do stwierdzenia

Ryc. 4. Kształtowanie się eksportu EWG do Polski ogółem w fazach cyklu koniunkturalnego w latach 1968-1980 (rachunek odchyleń)
Źródło — tabela 1. 1 — eksport EWG do Polski, 2 — produkcja przemysłowa EWG

bardzo wyraźnego wpływu tego cyklu na zmiany dynamiki eksportu do Polski. We wszystkich fazach zarówno pogorszenia, jak i poprawy aktywności gospodarczej EWG, potwierdza się postawiona wcześniej hipoteza o możliwości stabilizacyjnego oddziaływania eksportu. Cykliczny charakter, podobnie jak w przekrojach rocznych, przejawia się występowaniem asymetrii zmian dynamiki eksportu i produkcji przemysłowej.

Kolejnym krokiem analizy jest badanie zmian dynamiki eksportu poszczególnych grup towarowych, które składają się na strukturę towarową eksportu EWG do Polski. Wydaje się to konieczne, ponieważ w strukturze obrotów handlowych EWG — Polska występują istotne dysproporcje. Również różnice w elastycznościach podaży i popytu dóbr wchodzących w zakres poszczególnych grup towarowych wpływają na kształtowanie się dynamiki wymiany handlowej. Celem tak prowadzonej analizy jest ustalenie, które z grup towarowych są podatne na działanie impulsów koniunkturalnych powstających w krajach EWG. Zestawienie przypadków potwierdzających koniunkturalny charakter eksportu do Polski w przekrojach rocznych zamieszczono w tabeli 2. Łatwo zauważyć, iż szczególnie silny charakter koniunkturalny w przekrojach rocznych

Tabela 2

Zestawienie wyników potwierdzających koniunkturalny charakter zmian dynamiki strumieni eksportu EWG do Polski (przekrój roczny)

Grupa towarowa	1969	1970	1971	1972	1973	1974	1975	1976	1977	1978	1979	1980
SITC 0+1		×	×		×	×	×			×		×
SITC 3		×	×		×	×	×	×		×		
SITC 2+4	×		×				×	×		×		
SITC 5		×	×	×			×	×	×	×		
SITC 7	×	×	×	×	×	×	×	×	×		×	
SITC 6+8	×	×	×	×	×		×	×	×	×		
Ogółem	×	×		×	×	×	×	×	×		×	

Źródło: Zestawiono na podstawie tabeli 1.

wykazywały szeregi ogółem i grup towarowych SITC 7, SITC 6+8, SITC 5 i SITC 3.

Znaczenie jednak tej ostatniej grupy towarowej w eksporcie EWG (mierzone procentami udziału w eksporcie ogółem) było bardzo małe. W przekrojach poszczególnych lat jednoznacznie koniunkturalny charakter zmian wszystkich rozpatrywanych strumieni eksportu wystąpił w 1975 r. W latach 1970 (wyjątek SITC 2+4), 1973 (wyjątek SITC 2+4 i SITC 5), 1976 (wyjątek SITC 0+1) i w 1977 r. (wyjątek SITC 0+1 i SITC 2+4) również zmiany strumieni eksportu EWG wykazywały charakter koniunkturalny. Był on jednak ze względu na powyższe wyjątki nieco mniej jednoznaczny. Wyniki potwierdzające koniunkturalny charakter wolumenów eksportu w przekrojach wyodrębnionych faz cykli koniunkturalnych EWG zaprezentowano w tabeli 3. We wszystkich rozpatrywanych fazach cykli jednoznacznie koniunkturalnie kształtowały się

Tabela 3

Zestawienie wyników potwierdzających koniunkturalny charakter zmian dynamiki strumieni eksportu EWG do Polski (przekrój faz cyklu EWG)

Grupa towarowa	Faza poprawy aktywności 1968 - 1969	Faza pogorszenia aktywności 1970 - 1971	Faza poprawy aktywności 1972 - 1973	Faza pogorszenia aktywności 1974 - 1975	Faza poprawy aktywności 1976 - 1977	Faza pogorszenia aktywności 1979 - 1980
SITC 0+1	×	×	×	×		
SITC 3		×	×	×		×
SITC 2+4						
SITC 5	×	×	×	×	×	×
SITC 7	×	×	×	×	×	×
SITC 6+8	×	×	×			
Ogółem	×	×	×	×		×

Źródło: Zestawiono na podstawie tabeli 1.

strumienie eksportu ogółem, eksportu dóbr SITC 5 oraz SITC 7. Obie te grupy towarowe stanowiły ponad 50% eksportu ogółem. Również eksport grupy SITC 0 + 1 wykazywał charakter koniunkturalny (wyjątek stanowi ostatnia z rozpatrywanych faz). Z wyjątkiem dwóch ostatnich faz cyklu również eksport grupy SITC 6 + 8 znajdował się pod wpływem wahań produkcji przemysłowej EWG.

Analizując poszczególne fazy aktywności gospodarczej stwierdzić należy, iż z wyjątkiem grupy SITC 2 + 4 w fazach lat 1970-1971 i lat 1972-1973 wszystkie pozostałe strumienie eksportu wykazywały charakter koniunkturalny. W pozostałych fazach sytuacja kształtowała się nieco inaczej, lecz wyraźnie koniunkturalny charakter podstawowej części eksportu EWG sprawił, że wolumen eksportu ogółem kształtował się całkowicie pod wpływem impulsów koniunkturalnych emitowanych przez EWG.

Zgodnie z ustalonymi wcześniej, możliwymi do wystąpienia zależnościami, konieczne staje się przeanalizowanie kształtowania się wybranych wskaźników gospodarczych Polski na tle importu z EWG. Podstawowa część tego importu przypada na dobra o wysokim stopniu intensywności technologicznej. Import ten stanowił — szczególnie w ostatniej dekadzie — czynnik umożliwiający realizację strategii wzrostu, uzupełniając krajową podaż dóbr inwestycyjnych.

Wahania dynamiki tego strumienia handlu zagranicznego mogą prowadzić do powstania zjawiska wzrostu „pulsującego", stanowiącego wynik odbierania impulsów koniunkturalnych powstających w gospodarkach krajów EWG przenoszonych przez handel zagraniczny EWG — Polska. Jednym z mechanizmów odbierania impulsów koniunkturalnych jest przenoszenie wahań dynamiki importu poprzez inwestycje na produkcję przemysłową. Przenoszenie tych wahań charakteryzuje się odroczeniem czasowym odpowiadającym w przybliżeniu średniemu cyklowi inwestycyjnemu[5]. Ponadto wahania koniunkturalne mogą być przenoszone i odbierane bez odroczeń czasowych. Dotyczy to przede wszystkim produkcji odznaczającej się dużą importochłonnością dóbr grup towarowych SITC 2, SITC 4 oraz SITC 6.

Dane zawarte w tabeli 4 dotyczące kształtowania się importu Polski z EWG ogółem oraz ogólnej wielkości inwestycji oraz inwestycji przemysłowych Polski, wskazują na możliwość przenoszenia wahań dynamiki importu na kształtowanie się dynamiki inwestycji. Wielkości zawarte w tabeli zdają się potwierdzać występowanie współzależności między zmianami dynamiki inwestycji i zmianami w dynamice importu Polski z EWG.

[5] Okres opóźnienia i okres trwania średniego cyklu inwestycyjnego (trzy lata) oszacowano i przyjęto na podstawie: Z. Knyziak, W. Lissowski, *Ekonomika i propromowanie inwestycji przemysłowych,* Warszawa 1967. oraz Z. Kalisiak, Ekono*metryczne, prognozy handlu zagranicznego,* Warszawa 1978.

Tabela 4

Kształtowanie się importu Polski ogółem z EWG i inwestycje Polski 1969 - 1980*

Rok	Import Polski z EWG ogółem		Inwestycje Polski ogółem		Inwestycje w przemyśle Polski	
	Δx	$\Delta^2 x$	Δx	$\Delta^2 x$	Δx	$\Delta^2 x$
1969	+ 9,7	–	– 3,3	–	0,0	–
1970	−30,9	−40,6	– 5,7	– 2,4	+ 0,1	+ 0,1
1971	– 3,9	+27,0	+ 1,8	+ 7,5	– 2,6	– 2,7
1972	+12,3	+16,2	+13,4	+11,6	+ 2,1	+ 4,7
1973	−35,7	−48,0	+ 1,6	−11,8	– 0,2	– 2,3
1974	−11,1	+24,6	−10,0	– 2,6	+ 2,6	+ 2,8
1975	−25,8	−14,7	– 5,2	– 4,2	– 1,7	– 4,3
1976	– 0,9	+24,9	– 8,0	– 2,8	– 1,0	+ 0,7
1977	+23,2	+24,1	+ 5,5	−13,5	+ 1,1	+ 2,1
1978	−26,1	−49,3	+ 1,0	– 4,5	– 1,6	– 2,7
1979	+15,1	+41,2	– 5,0	– 6,0	– 9,8	– 8,2
1980	+ 0,7	−14,4	+ 1,0	+ 6,0	+ 1,2	+11,0

* — zastosowano odpowiednie odroczenie czasowe.

Źródło: Obliczenia własne na podstawie Monatsbulletin der Aussenhandelsstatistik, Sonderübersichten..., różne zeszyty, Sonderheft 1957 - 1978, EUROSTAT oraz Rocznik Statystyczny GUS 1979 i 1982.

Identyczny kierunek zmian wielkości objaśniającej (wolumen importu z EWG) *z* kierunkiem zmian wielkości objaśnianych (inwestycje ogółem i inwestycje w przemyśle) występuje w przypadku inwestycji ogółem: w roku 1970, kiedy spadkowi dynamiki importu z EWG o 40,6 pkt. odpowiada spadek dynamiki inwestycji o 2,4 pkt., w roku 1971 — wzrost dynamiki inwestycji o 7,5 pkt., w roku 1972 — wzrost dynamiki importu o 16,2 pkt. i wzrost dynamiki inwestycji o 11,6 pkt., w roku 1973 — spadek dynamiki importu o 48,0 pkt. i spadek dynamiki inwestycji o 11,8 pkt., w roku 1975 — spadek dynamiki importu o 14,7 pkt. i spadek dynamiki inwestycji o 4,2 pkt., w roku 1977 — wzrost dynamiki importu o 24,1 pkt. i wzrost dynamiki inwestycji o 13,5 pkt., w roku 1978 — spadek dynamiki importu o 43,1 pkt. i spadek dynamiki inwestycji o 4,5 pkt. W przypadku inwestycji w przemyśle zjawisko jednokierunkowych zmian dynamiki importu z EWG i inwestycji wystąpiło w latach: 1972, 1973, 1974, 1975, 1976, 1977 i 1978.

Uzupełnieniem przeprowadzonej powyżej analizy jest zbadanie zależności pomiędzy importem Polski dóbr grupy SITC 7 z EWG i kształtowaniem się dynamiki inwestycji. Dotychczasowa analiza prowadzona była bowiem przy założeniu, że dobra inwestycyjne stanowią podstawową część importu Polski z EWG oraz, że kierunki zmian dynamiki strumieni dóbr SITC 7 i SITC 6+8 odpowiadają kierunkom zmian dynamiki importu ogółem[6]. Dla poprawności analizy konieczna staje się jednak

[6] Nie było to założenie kontrfaktyczne, gdyż badanie zależności zmian koniunktury EWG i eksportu tego ugrupowania integracyjnego do Polski wykazywało

Tabela 5

Kształtowanie się importu Polski z EWG dóbr SITC 7 oraz inwestycji Polski (1969 - 1980)*

Rok	Import Polski		Inwestycje Polski ogółem		Inwestycje w przemyśle Polski	
	Δx	$\Delta^2 x$	Δx	$\Delta^2 x$	Δx	$\Delta^2 x$
1969	+ 7,9	–	– 3,3	–	0,0	–
1970	–40,8	–48,7	– 5,7	– 2,4	+0,1	+ 0,1
1971	–23,3	+17,5	+ 1,8	+ 7,5	–2,6	– 2,7
1972	+18,2	+41,5	+13,4	+11,6	+2,1	+ 4,7
1973	+47,6	+29,3	+ 1,6	–11,8	–0,2	– 2,3
1974	+ 2,3	–45,2	– 1,0	– 2,6	+2,6	+ 2,8
1975	–25,4	–27,7	– 5,2	– 4,2	–1,7	– 4,3
1976	–11,4	+14,0	– 8,0	– 2,8	–1,0	+ 0,7
1977	+27,9	+39,3	+ 5,5	+13,5	+1,1	+ 2,1
1978	–31,8	–59,7	+ 1,0	– 4,5	–1,6	– 2,7
1979	+ 9,1	+40,9	– 5,0	– 6,0	–9,8	– 8,2
1980	+ 3,6	– 5,5	+ 1,0	+ 6,0	+1,2	+11,0

* — zastosowano odpowiednie odroczenie czasowe.
Źródło; Jak w tabeli 4.

dezagregacja importu Polski z EWG. Dane dotyczące importu grupy dóbr SITC 7 i wybranych wskaźników gospodarczych Polski w latach 1969 - 1980 zawarto w tabeli 5. Przedstawione wielkości, dotyczące kierunków zmian dynamiki oraz intensywność (szybkość) tych zmian, wskakują że w przypadku importu dóbr SITC 7 z EWG oraz jednoimiennych co do okresu zmian w dynamice inwestycji Polski, nie można wykluczyć możliwości przenoszenia przez handel impulsów koniunkturalnych i w konsekwencji powodowania zjawiska tzw. „wzrostu pulsującego".

W odniesieniu do inwestycji ogółem symetryczność zmian ich dynamiki względem zmian dynamiki importu dóbr grupy SITC 7 wystąpiła w następujących latach: 1970 r. — import —48,7 pkt. a inwestycje ogółem —2,4 pkt., 1971 r. — odpowiednio: +17,5 pkt. i +7,5 pkt., 1972 r.: +41,5 pkt. i +11,6 pkt., 1974 r.: -45,2 pkt. i -2,6 pkt., 1975 r.: -27,7 pkt. i -4,2 pkt., 1977 r.: + 39,3 pkt. i +13,5 pkt., 1978 r.: -59,7 pkt. i —4,5 pkt., w odniesieniu zaś do inwestycji przemysłowych symetryczmość zmian dynamiki wystąpiła w roku 1972 i w latach 1975 - 1978.

Intensywność tych zmian kształtowała się następująco: 1972 r.: +41,5 pkt. i +4,7 pkt., a w latach 1975-1978 odpowiednio: —27,7 pkt. i —4,3 pkt., +14,0 pkt. i +0,7 pkt., +39,3 pkt. i +2,1 pkt. oraz -59,7 pkt. i —2,7 pkt. Uwagę zwraca fakt znacznie niższej, niż to miało miejsce w przypadku importu, intensywności indukowanych zmian dynamiki inwestycji.

Uzyskane dotychczas wyniki nie wykluczają występowania w gospo-

zgodność kierunków zmian dynamiki w poszczególnych grupach tawarowych, a dobra grupy SITC 7 stanowiły podstawową część importu Polski z EWG.

darce polskiej mechanizmu odbierania impulsów koniunkturalnych, przenoszonych z układu gospodarek krajów EWG do gospodarki Polski poprzez handel zagraniczny.

Zgodnie z poczynionymi uprzednio ustaleniami konieczne staje się, chociaż przybliżone, określenie skutków, jakie ten mechanizm niesie ze sobą. Wahania dynamiki inwestycji mogą bowiem powodować, z odpowiednim odroczeniem, wahania dynamiki dochodu narodowego i produkcji przemysłowej. Dla wskazania zasadniczych, zdaniem autorów, związków przyczynowo-skutkowych, wskaźniki gospodarcze Polski zaprezentowano na tle importu dóbr SITC 7. Związki inwestycji z importem zdają się bowiem być potwierdzone przez wyniki dotychczasowej analizy.

Po zastosowaniu rachunku odroczeń czasowych odpowiadających okresowi dochodzenia do zdolności produkcyjnych i zestawieniu wyników rachunku różnic (patrz tab. 6), można stwierdzić, że zgodność zmian dynamiki wybranych wskaźników gospodarczych ze zmianami dynamiki importu Polski z EWG występuje szczególnie w ostatnich latach badanego okresu. Symetryczność zmian dochodu narodowego względem importu występowała w latach 1974-1980, z wyłączeniem 1977 r.; produkcji globalnej w latach 1974- 1980, z wyłączeniem 1979 r.; produkcji działu A w latach 1974-1980; produkcji działu B w latach 1975-1980; produkcji przemysłu wydobywczego w latach 1975-1979; zaś w przypadku produkcji przemysłu przetwórczego w latach 1974 - 1980.

Uzyskane dotychczas wyniki analizy nie wykluczają występowania mechanizmu odbierania impulsów koniunkturalnych, którego skutki przejawiają się w falowaniu tempa wzrostu podstawowych agregatów gospodarczych Polski.

Analiza ta dotyczyła jednak głównie importu inwestycyjnego, stąd też konieczność jej uzupełnienia o badanie importu zaopatrzeniowego (dobra grupy SITC 2+4 i SITC 6+8) i produkcji globalnej Polski. Dane liczbowe zamieszczono w tabeli 7. Wynika z nich, że symetryczność zmian dynamiki wystąpiła:

— dla importu Polski z EWG dóbr grupy SITS 2+4 i:
  — produkcji globalnej Polski w latach 1969-1970, 1974, 1975, 1977, 1980;
  — produkcji działu A w latach 1969, 1970, 1975, 1976, 1977, 1980;
  — produkcji działu B w latach 1969, 1970, 1974, 1975, 1978, 1979, 1980;
  — produkcji przemysłu przetwórczego w latach 1969, 1970, 1975, 1976, 1977;
— dla importu Polski z EWG dóbr grupy SITC 6+8 i:
  — produkcji globalnej w latach 1969, 1970, 1971, 1973, 1975, 1977, 1978, 1980;
  — produkcji działu A w latach 1969, 1970, 1971, 1973, 1974, 1975, 1976, 1977, 1978 i 1980;

Tabela 6

Kształtowanie się importu Polski z EWG dóbr grupy SITC oraz wybranych wskaźników gospodarczych Polski w latach 1971 - 1980*

Rok	Import Polski z EWG SITC 7		Dochód narodowy Polski		Produkcja globalna Polski		Produkcja działu A		Produkcja działu B		Produkcja przemysłu wydobywczego		Produkcja przemysłu przetwórczego	
	Δx	$\Delta^2 x$	Δx	$\Delta^2 x$	Δx	$\Delta^2 x$	Δx	$\Delta^2 x$	Δx	$\Delta^2 x$	Δx	$\Delta^2 x$	Δx	$\Delta^2 x$
1971	+ 10,3	–	+0,6	–	−0,9	–	−1,4	–	+0,3	–	−4,9	–	−0,7	–
1972	+ 88,3	− 3,6	+9,0	+ 8,4	+3,8	+4,7	+3,4	+4,8	+3,5	+3,2	−0,2	+4,7	+3,5	+4,2
1973	+ 25,6	+ 18,9	−1,0	−10,0	+1,7	−2,1	+2,5	−0,9	+0,4	−3,1	−1,1	−0,9	+1,9	−1,6
1974	− 43,6	− 69,2	−2,2	− 1,2	+1,3	−0,4	+1,6	−0,9	+2,3	+1,9	+4,2	+5,3	+1,0	−0,9
1975	− 58,9	− 15,3	−2,6	− 0,4	−2,4	−3,7	−3,2	−4,8	−2,8	−5,1	−1,1	−5,3	−2,6	−3,6
1976	+ 25,6	+ 84,5	−1,2	+ 1,4	−1,2	+1,2	−0,5	+2,7	−1,6	+1,2	−0,2	+0,9	−0,7	+1,9
1977	− 6,4	− 32,0	−0,4	+ 0,8	−1,8	−0,6	−2,7	−2,2	−2,2	−0,6	−0,3	−0,1	−1,9	−1,2
1978	+ 20,5	+ 14,2	+0,2	+ 0,6	−0,7	+1,1	+0,9	+1,8	−0,1	+2,1	+1,1	+1,4	+0,1	+1,8
1979	− 24,3	− 44,8	−2,2	− 2,4	+0,1	+0,8	−1,0	−1,9	−1,5	−1,4	+0,3	−0,8	−0,7	−0,8
1980	+108,1	+132,4	−1,1	+ 1,1	+0,3	+0,2	+0,9	+1,9	−0,4	+1,1	−6,3	−6,6	+0,8	+1,5

* - zastosowano odpowiednie odroczenie czasowe

Źródło: Jak w tabeli 4.

Tabela 7

Kształtowanie się importu Polski z EWG dóbr grup towarowych SITC 2 + 4 i SITC 6 + 8 oraz produkcji globalnej Polski w latach 1968 - 1980

Rok	Import Polski z EWG dóbr SITC 2+4		Import Polski z EWG dóbr SITC 6+8		Produkcja globalna		Produkcja działu A		Produkcja działu B		Produkcja przemysłu przetwórczego	
	Δx	$\Delta^2 x$	Δx	$\Delta^2 x$	Δx	$\Delta^2 x$	Δx	$\Delta^2 x$	Δx	$\Delta^2 x$	Δx	$\Delta^2 x$
1968	−10,5	–	− 4,0	–	+0,2	–	+0,6	–	−0,5	–	+0,2	–
1969	−34,6	−24,1	−19,1	−15,1	−1,3	−1,5	−1,4	−2,0	−1,5	−1,0	−1,3	−1,5
1970	+34,6	+69,2	−16,0	+ 3,1	−1,2	+0,1	−1,3	+0,1	−0,7	+0,8	−1,2	+0,1
1971	− 1,2	−35,8	+27,7	+43,7	−0,7	+0,5	−0,8	+0,5	−0,2	+0,5	−0,5	+0,7
1972	− 3,3	− 2,1	+17,2	−10,5	+2,5	+3,2	+2,0	+2,8	+2,0	+2,2	+2,2	+2,7
1973	+ 1,9	+ 5,2	+15,2	− 2,0	+0,5	−2,0	+1,2	−0,8	−0,3	−2,3	+0,7	−1,5
1974	+ 3,8	+ 1,9	−18,7	−33,9	+0,6	+0,1	+0,8	−0,4	+2,1	+2,4	+0,5	−0,2
1975	−12,6	−16,4	−33,2	−14,5	+0,1	−0,5	−1,2	−2,0	−0,8	−2,9	−0,4	−0,9
1976	+16,0	+28,5	+18,9	+52,1	−0,7	−0,8	+0,7	+1,9	−1,3	−0,5	0,0	+0,4
1977	+ 3,5	−12,5	−11,3	−30,2	−1,2	−0,5	−1,9	−2,6	−0,1	+1,2	−1,4	−1,4
1978	−27,3	−30,8	+22,4	+33,7	−0,6	+0,6	−0,3	+1,6	−0,9	−0,8	−0,5	+0,9
1979	+20,5	+47,8	+29,2	+ 6,8	−0,6	0,0	−0,3	0,0	+0,2	+0,7	−0,7	−0,2
1980	− 6,7	−27,2	+ 0,9	−28,3	−0,9	−0,3	−1,0	−0,7	−0,5	−0,7	−0,6	+0,1

Źródło; Jak w tabeli 4.

— produkcji działu B w latach 1969, 1970, 1971, 1973, 1975, 1979 i 1980;

— produkcji przemysłu przetwórczego w latach 1969 - 1971 i 1973 - - 1978.

Powyższe zestawienie lat, w których występuje symetryczność zmian dynamiki importu Polski z EWG i wybranych wskaźników gospodarczych Polski, wskazuje na większą wrażliwość wskaźników produkcji globalnej na zmiany dynamiki importu dóbr grupy towarowej SITC 6+8, niż grupy SITC 2+4. Zjawisko to zdaje się był tłumaczone wyższym udziałem importu grupy SITC 6+8 w imporcie Polski ogółem z krajów EWG. Jeszcze inną cechą towarzyszącą tym fluktuacjom jest fakt znacznie niższej intensywności zmian wielkości objaśnianych niż wielkości objaśniających (patrz tab. 7 — kolumny oznaczone $\Delta^2 x$).

Wyniki prezentowanej dotychczas analizy wskazują na występowanie możliwości importu cyklu koniunkturalnego przez gospodarkę Polski, poprzez odbieranie impulsów koniunkturalnych powstających w krajach EWG, a przenoszonych przez handel zagraniczny EWG — Polska.

Całość prezentowanych wyników analizy wskazuje na możliwość występowania w handlu zagranicznym EWG — Polska swoistych mechanizmów gospodarczych, których działanie może w konsekwencji prowadzić do importu przez gospodarkę Polski negatywnych wahań dynamiki aktywności gospodarczej EWG. W rozpatrywanym okresie na uwagę zasługuje zjawisko znacznej rozpiętości amplitudy zmian dynamiki importu i wybranych wskaźników gospodarczych. Stąd też nie może być mowy o imporcie cyklu koniunkturalnego w klasycznym tego terminu znaczeniu, lecz tylko o zakłóceniach procesu wzrostu. Zakłócenia te mogą w konsekwencji doprowadzić do powstania zjawiska wzrostu „pulsującego" i tylko w talki sposób należy rozumieć zjawisko importu cyklu.

Ponadto trudno doszukiwać się iw omawianych w opracowaniu zależnościach głównych przyczyn niewątpliwie cyklicznego rozwoju gospodarki polskiej.

Bierze się to przynajmniej z dwóch względów:

— po pierwsze, importowane cykle są cyklami „krótkimi", zamykają się bowiem do zmian dynamiki w przekrojach rocznych;

— po drugie, można je traktować wyłącznie jako element wzmacniania bądź osłabiania cykli „długich", których przyczyny leżą w układzie gospodarki polskiej.

W opracowaniu zawrócono uwagę jedynie na jeden z możliwych aspektów wymiany handlowej EWG — Polska badając wyłącznie zjawiska w sferze importu, pozostawiając na uboczu problematykę eksportu Polski do EWG. Również metoda i zakres analizy służyć miały jedynie do wskazania na jeden z możliwych kierunków badań, który mógłby stanowić podstawę do budowy prognozy handlu EWG — Polska. Niemniej jednak przeprowadzone badania zdają się w pełni potwierdzać hipotezę

o konieczności traktowania importu z krajów kapitalistycznych jako zmiennej nie kontrolowanej lub przynajmniej nie w pełni kontrolowanej.

THE EEC EXPORTS TO POLAND IN 1968 - 1980 BUSINESS CYCLE CONTINGENCIES

Summary

The article presents a model describing fluctuations related to changes in the exporter's economic activity (EEC).

Model assumptions were adapted to specificities of the East-West trade. The study related to the EEC exports to Poland was to answer the following questions: what is the effect of the EEC business tendencies on a growth of the EEC-Poland export volume, does a cyclical character of that export yields any negative impact on a developement of current production and growth dynamics in Poland. The effect of internal factors on the economic system of Poland resulting in a phenomenon of a cyclical development was neglected here. The relationships discussed in this study were treated as a factor fostering or weakening internal fluctuations.

A statistical survey conducted in the years of 1968 -1980 proved that there is a possibility of forming peculiar economic mechanisms in the EEC-Poland trade which can cause importing negative cycles of business activity of the EEC by the Polish economy.

The study indicated only at a one possible aspect of the EEC-Poland trade examining phenomena related to imports from the EEC and leaving the problems of exports from Poland aside.

It would be fallacious to search the main reasons for the cyclical developement of Polish economy in the relationships presented in this study. Nevertheless, the research conducted indicates that exports from the EEC must be treated as a non-controlled variable or not entirely controlled one on account on a lack of grounds to rule out its cyclical character.